

2. Кальченко О. М. Інноваційно-інвестиційний механізм підвищення ефективності підприємств туристичної сфери / О. М. Кальченко // Науковий вісник Полтавського університету споживчої кооперації України. Серія «Економічні науки». – 2011. – № 11. – С. 58–67.

3. Верзун А. О. Теоретичні підходи до формування та забезпечення фінансової стійкості підприємств [Електронний ресурс] / А. О. Верзун // Агросвіт. – 2013. – № 15. – Режим доступу : http://www.agrosvit.info/pdf/15_2013/12.pdf.

УДК 336.226

Кір'янов В. Д.,

студент магістратури

Криворізький економічний інститут

ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

Проблеми стягнення та перспективи розвитку податку на додану вартість в Україні

Однією з причин кризового стану економіки України, кризи бюджетної політики держави, росту бюджетного дефіциту є низька ефективність функціонування податкової системи. Існуюча податкова система носить переважно фіскальний характер, створює високий податковий тиск на економіку суб'єктів господарювання. Такий вплив обумовлює скорочення економічного потенціалу підприємств, викликає перелив капіталів у тіньову економіку і за рубеж, і як наслідок - скорочує базу оподаткування.

Податок на додану вартість є найбільш ефективним видом непрямих податків, тому сьогодні він є обов'язковим елементом податкової системи абсолютної більшості країн з різним рівнем економічного розвитку. Водночас, в Україні цей податок став одним із головних наповнювачів бюджету. Український уряд надмірно сконцентрований на фіскальному потенціалі ПДВ, тому будь-які зміни до порядку його нарахування чи сплати ведуть до посилення

тиску на підприємства. В свою чергу, вітчизняний бізнес проявляє значну активність щодо мінімізації сплати ПДВ, знаходячи все нові прогалини у законодавстві чи лобіюючи численні ініціативи щодо податкових пільг та преференцій. У кінцевому підсумку, ПДВ перетворився на податок, що не задовольняє ні уряд, ні підприємства.

Для того щоб оцінити важливість надходжень від податку на додану вартість для бюджету і всієї економіки країни, в таблиці 1 наведено динаміку таких макроекономічних показників, як обсяги ВВП, доходи зведеного та державного бюджетів та надходження ПДВ.

Таблиця 1

Динаміка деяких макроекономічних показників у 2008-2018 рр., млрд. грн.

Показник	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ВВП, млрд. грн.	948	913	1094	1316	1408	1454	1566	1979	2383	2983	3559
Доходи зведеного бюджету, млрд. грн.	297	273	314	398	445	442	456	652	783	1017	1184
Доходи державного бюджету, млрд. грн.	231	209	240	314	346	339	357	534	616	787	928
Податкові надходження державного бюджету, млрд. грн.	167	148	166	261	274	262	280	409	504	627	754
Надходження ПДВ, млрд. грн.	92	84	86	130	138	128	139	178	235	314	375
Частка ПДВ у надходженнях державного бюджету, %	40%	40%	36%	41%	40%	38%	39%	33%	38%	40%	40%

Джерело: побудовано автором на основі [1]

Таким чином, ПДВ є бюджетоутворюючим податком, він становив 40% надходжень державного бюджету в 2017-2018 рр.. Проте, аналітики та експерти сходяться на думці, що вітчизняний ПДВ має значний прихований резерв, що сформувався внаслідок корупції та недоліків адміністрування. Невідповідність

між податковими надходженнями ПДВ до бюджету та фінансовими потребами держави загострює проблему підвищення ефективності адміністрування цього податку та пошуку резервів щодо збільшення його надходжень, адже дефіцит фінансових ресурсів негативно позначається на рівні добробуту населення, що не лише поглиблює кризові явища в економіці, але й ускладнює процес їхнього подолання.

Тому основна проблема, на якій зосереджено на теперішній час увага експертів щодо вдосконалення системи адміністрування ПДВ, полягає як в оптимізації сфери дії ставок ПДВ, так і в тому, що поступово при оподаткуванні послуг, які є базою ПДВ, будуть запроваджуватися нові підходи і принципи оподаткування.

Реформування податкової системи України повинно спрямовуватись в напрямі дотримання стандартів Європейського Союзу, в тому числі й шляхом збереження ПДВ, щоб в майбутньому забезпечити вступ нашої країни в цю організацію.

З метою зменшення негативного впливу ПДВ на населення, яке й виступає його платником, в ЄС впроваджено диференційовані ставки податку залежно від соціальної ваги товарів та послуг. Зокрема, якщо на товари широкого вжитку ставка ПДВ складає 10-15%, то на предмети розкоші є значно вищою. І навпаки, соціально важливі товари мають ставку ПДВ, значно нижчу за середню. Відтак, основний тягар сплати ПДВ припадає саме на заможні верстви населення.

Таким чином, створення нової законодавчої бази в сфері оподаткування повинно віддзеркалювати традиції існуючої податкової системи та відповідати світовим тенденціям розвитку податкових систем. В Україні необхідно формувати податкову політику, направлену на побудову стабільної та зрозумілої системи оподаткування, зменшення податкового тягаря і забезпечення збалансованості інтересів держави та інтересів суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел:

1. Веб-портал Міністерства фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/income>